

עבירות החזקה, נשיאה ושימוש במטעני חבלה - סוגים ועונשים

לצערנו, כבר התרגלנו למציאות בה אנו נחשפים במהדורות החדשות ובעיתונים למקרים של חיסולי חשבונות בעולם התחתון, באמצעות מטעני חבלה המונחים מתחת לרכבים, בבתים, בחניונים ובמגוון נכסים. מטענים, אשר גורמים לא פעם למותם ולפציעתם של יעדי החיסול, אך גם לפציעתם ולהריגתם של עוברי אורח תמימים ופוגעים ברכוש. עו"ד אסף דוק מסביר כיצד החוק מתייחס לעבירות החזקה, נשיאה ושימוש במטעני חבלה, העונשים בצידן, וכן התייחסות בתי המשפט אליהן.

יסודות עבירות החזקה, הנשיאה והשימוש במטעני חבלה

עבירות של הנחה, אחסון, ייצור או שימוש במטעני חבלה נחשבות לעבירות קשות במיוחד ומפורטות תחת הסעיפים הבאים לחוק העונשין:

□ על פי סעיף 144 לחוק העונשין, דינו של אדם אשר [רוכש או מחזיק נשק שלא כדין](#), לרבות מטען חבלה, דינו עד **7 שנות מאסר**. במידה ונשא או הוביל את הנשק, הדין מזנק לעד **10 שנות מאסר**. במידה והנשק היה [חלק, אבזר או תחמושת](#) הדין על כך הוא עד **3 שנות מאסר**.

□ בנוסף, אדם המייצר, מייבא או מייצא נשק או הסוחר בו או עושה בו כל עסקה אחרת, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, ייחשב כמי שפוגע בשלום הציבור, ודינו הוא עד **15 שנות מאסר**.

□ סעיף 330 לחוק, עוסק בעבירת [הניסיון לחבול בחומר נפיץ](#) וקובע כי אדם המניח בכל מקום שהוא חומר נפיץ שלא כדין, בכוונה לגרום חבלה לזולתו, דינו הוא עד **14 שנות מאסר**.

□ סעיף 329 לחוק, עוסק בעבירת [חבלה בכוונה מחמירה](#), וקובע כי אדם המניח חומר נפיץ כדי לגרום לפציעה או למום אצל אדם אחר דינו הוא עד **20 שנות מאסר**.

□ סעיף 498 לחוק, עוסק בעבירת [מתן אמצעים לביצוע פשע](#) וקובע כי אדם הנותן לאדם אחר כלים, חמרים, כסף, מידע או כל אמצעי אחר כשהוא יודע שהדבר עלול לשמש, במישרין או בעקיפין, לביצוע פשע או להקלת ביצועו, דינו הוא עד **3 שנות מאסר**. בהקשר זה, אין זה משנה אם הדבר ניתן לצמיתות או לשעה, בתמורה או שלא בתמורה, ואם בוצע פשע ואם לאו.

□ סעיף 499 לחוק, עוסק בעבירת [קשירת קשר לביצוע פשע או עוון](#) וקובע כי אדם הקושר קשר עם אדם אחר לבצע עבירה, דינו יהיה עד **7 שנות מאסר** - במקרה של עבירה מסוג פשע (עבירות שדין מעל 3 שנות מאסר) או עד **שנתיים מאסר** במקרה של עבירת עוון (עבירות שדין עד 3 שנות מאסר).

□ סעיף 448 לחוק, עוסק [בעבירות הצתה](#), וקובע כי אדם המשלח אש במזיד בדבר לא לו, דינו הוא עד **15 שנות מאסר**. עשה כן במטרה לפגוע בנכס של המדינה, בנכס המשמש את הציבור, באתר טבע, בצמחיה או בבטחת דרי הסביבה או במטרה לפגוע בבני אדם, דינו הוא עד **20 שנות מאסר**.

□ במקרה בו השימוש במטען החבלה הביא למותו של יעד החיסול, מדובר יהיה [בעבירת רצח](#) שדינה הוא **מאסר עולם**. במידה וניסיון החיסול "לא צלח" ולא גרם למותו של יעדו, אזי מדובר יהיה בעבירת [ניסיון רצח](#) שדינה הוא עד **20 שנות מאסר**.

מסעיפי החוק ניתן לראות שהמחוקק רואה בחומרה רבה כל עיסוק בכלי משחית ללא היתר. מטעני חבלה, נחשבים מסוכנים במיוחד עקב הנזק הרב שהם עלולים לגרום, והענישה בגינם חמורה בהתאם. אמנם, לא פעם יש תחושה שלא ממוצה הדין עם אנשים המואשמים בהנחת מטעני חבלה במקומות ציבוריים. לכאורה, די ברור שיש להטיל עליהם את מלוא חומרת הדין באופן מיידי ולחתור להרשיעם בסעיפים בעלי רף הענישה

העליון כגון רצח, ניסיון רצח, חבלה בכוונה מחמירה וניסיון לחבול בחומר נפץ. אך לא פעם הם מואשמים בסעיפים קלים יותר. מדוע?

הקשיים הראייתיים בהוכחת עבירת השימוש במטעני חבלה

אחת מהסיבות שהשימוש במטעני חבלה הפך לפופולרי בשביל "לסגור חשבונות" בעולם התחתון, היא הקושי של המשטרה ושל התביעה בבית המשפט להוכיח שאכן החשוד בהנחת המטען הוא זה שהניח את מטעני החבלה. שכן, שלא כמו אקדח, סכין ורובה, מטענים אלו מופעלים מרחוק, או לחלופין באופן אוטומטי כאשר רכב הקורבן מונע. הדבר מציג בפני התביעה קשיים לא קטנים, בניסיון להוכיח שהחשוד במעשה, שכלל לא נכח בזירה בעת ביצוע העבירה - אכן ביצע אותו. גם במצב בו נערך חיפוש בביתו שבעקבותיו נמצאו חפצים, כלים וראיות אחרות הקושרים אותו להנחת המטען, אין בזה כדי להוכיח שהוא אכן הניחו בפועל. על כן, לא פעם, חשודים בהנחת מטענים נשפטים תחת סעיפים מקלים יותר מאשר הם היו נשפטים במידה והיה ניתן להוכיח מעל לספק הסביר שהם אלו ששתלו את המטען מתוך כוונה לפגוע ולהרוג.

דוגמה לכך ניתן לראות במקרה של **אדי מכלוף**, אשר תועד לאחר חקירה הסמויה מאומצת מצד בלשי המשטרה, מחביא מטעני חבלה שהכין בעצמו לפי הזמנה של גורמים בעולם התחתון, בפארק הלאומי באשקלון. מטרת המטען על פי החשד היה לחסל עבריינים יריבים. למרות שכתב האישום המקורי כלל עבירות של קשירת קשר לפשע, החזקת נשק, ניסיון לסחור בנשק, נשיאה והובלת נשק והפרעה לשוטרי במיליו תפקידו, לבסוף הוא תוקן במסגרת עסקת טיעון, לעבירות של החזקת נשק ונשיאה והובלה של כלי נשק בלבד.

כיצד הושגה תוצאה שכזו? הרי במסגרת החקירה הסמויה מכלוף תועד טומן בשיחים של פארק ציבורי מטען נפץ ומאוחר יותר ניגש לקחת אותו אל רכבו, שבו יושבים אשתו ובנו התינוק. באותו רגע מכלוף נעצר על ידי בלשי המשטרה. עד כדי כך הסדר הטיעון נחשב כמקל, שגורמים במשטרה יצאו כנגד החלטת הפרקליטות לחתום עליו. לדבריהם, מדובר במומחה למטענים שהכין מטענים רבים עבור עבריינים רבים. מטענים שגרמו לנזק רב, ולטענתם הוא נצפה, תועד ונתפס על חם למעשה, מטמין מטען במקום ציבורי. לדברי הפרקליטות קיימים "קשיים ראייתיים" בתיק והמשטרה לא בחנה לעומק את הנימוקים אשר גרמו להסדר הטיעון המקל עימו. הדבר כאמור מוכיח עד כמה לא פשוט עבור התביעה להוכיח את יסודות עבירת השימוש במטעני חבלה. אין זה מספיק להוכיח שהמטען הוכן, אוכסן והוחזק בידי הנאשם, אלא יש להוכיח את הנחתו והפעלתו של המטען על-ידו לשם גרימת חבלה לאדם אחר.

גורמים נוספים המובילים להסדרי טיעון מקלים בעבירת הנחת מטעני חבלה

יחד עם זאת, לעיתים הסדר טיעון מקל בעבירה של הנחת מטעני חבלה, נובע מגורמים אחרים, כמו עברו הפלילי של הנאשם, הודאתו בעבירה, ועד כמה חלקו היה משמעותי בפרשה.

לדוגמה, **בתיק פלילי 53154-06-12**, אנו עדים לענישה מקלה, למרות העבירה החמורה שבוצעה בו. הנאשם בתיק, קשר קשר עם אדי מכלוף, בכדי להניח חומר נפץ באחד מנכסיו של יריביהם. בשלהי חודש ינואר בשנת 2012 בשעות הלילה המאוחרות, נסע הנאשם עם אדי למושב של הקרבן והניחו בסמוך לגלגל הרכב שלו את מטעני החבלה. הקרבן הבחין בעת שיצא לאסוף את בתו, במטען שחובר לטלפון סלולארי, כאמצעי הפעלה, על רצפת החנייה בו נמצא רכבו. במסגרת הודאתו בהסדר טיעון, הנאשם הורשע בהובלה ונשיאת נשק ובסיוע לניסיון להרוס נכס בעזרת חומר נפץ. אומנם, כתב האישום המקורי שהוגש כנגדו תוקן באופן מהותי, כאשר סעיף האישום החמור אשר נכלל בו - סעיף 329 לחוק הנוגע לעבירת חבלה בכוונה מחמירה, נמחק כליל ויוחסה לו במקום זאת עבירת סיוע לניסיון להרוס נכס בחומר נפץ ונשיאת והובלת נשק. במסגרת הסדר זה, הוטל על הנאשם מאסר בפועל למשך 30 חודשים ומאסר על תנאי למשך 12 חודשים. מתיק זה ניתן ללמוד, כי למרות הסכנה הכרוכה בעבירה של הנחת מטעני חבלה, ועל רצון המחוקק להחמיר עם העבריינים, סוכם על עסקת טיעון לאור העובדה כי הנאשם הושפע מאדם המבוגר ממנו במספר שנים, חלקו היה יחסית קטן בפרשה זו, גילו הצעיר וכן התסקיר של שירות המבחן נותנים תקווה לשיקומו, כשמאסר ממושך עשוי לפגוע בעתידו ובחזרתו לחיים נורמטיביים. וכן הנאשם נעדר עבר פלילי ושיתף עם חוקרי המשטרה פעולה.

עבירות ההחזקה והשימוש במטעני חבלה בראי הפסיקה

מדיניות הענישה הנהוגת בתחום זה נוטה בשנים האחרונות להחמרה בשל התרחבות התופעה של החזקה, נשיאה ושימוש בנשק, לרבות מטעני חבלה, זאת בניסיון להרתיע מפני ביצוען:

בע"פ 2398/14 אלהזייל נגד מדינת ישראל (8.7.2014) קבע בית המשפט העליון (כבוד השופט י' עמית):

"אחזור ואדגיש את מדיניות ההחמרה בעבירות נשק, שבאה לידי ביטוי בשורה ארוכה של פסקי דין של בית משפט זה בשנים האחרונות (ראו, לדוגמה, ע"פ 4945/13 מדינת ישראל נ' עבד אלכרים סלימאן (19.1.2014)). לזמינות הבלתי נסבלת של נשק חם בידי מי שאינם מורשים לכך, יש פוטנציאל לשמש ל"חיסול חשבונות" ול"פתרון סכסוכים" כמו-גם לעבירות חמורות נוספות. המציאות בארצנו מוכיחה כי הקלישאה אודות האקדח במערכה הראשונה אינה מדויקת, באשר לעיתים מזומנות האקדח אינו ממתין עד למערכה האחרונה ויורה עוד קודם לכן. מכאן, שבעבירות כגון דא, גם לשיקולי ההרתעה משקל של ממש".

בע"פ 3877/16 ג'באלי נגד מדינת ישראל (17.11.2016) קבע בית המשפט העליון (כבוד השופט א' חיות):

"בית משפט זה עמד פעמים רבות על החומרה היתרה הגלומה בביצוע עבירות בנשק ובכללן העבירה של החזקת נשק או נשיאתו שלא כדין. עבירות אלה מקימות סיכון חמור לשלום הציבור וביטחונו ומחייבות "ליתן ביטוי עונשי הולם ומרתיע באמצעות הרחקת מבצע העבירה מן החברה לתקופת מאסר ממשית לריצוי בפועל" (ע"פ 5120/11 שתיוו נ' מדינת ישראל (18.12.2011); ע"פ 4329/10 פלוני נ' מדינת ישראל (25.10.2010)). עוד נפסק כי חומרתן של העבירות בנשק אינה מסתכמת רק בנזק שאירע בפועל, כי אם בפוטנציאל הנזק הנובע מאותן עבירות (ע"פ 116/13 וקנין נ' מדינת ישראל, (31.7.2013))."

בע"פ 5323/12 אבו ליל נגד מדינת ישראל, נקבע (כבוד השופט א' שהם):

"נוכח הסכנה לשלום הציבור, ובשל הצורך בהרתעה מפני עבריינות הנוגעת לנשק, נקבעה מדיניות הענישה הכוללת, ככלל, רכיב של מאסר לריצוי בפועל (רע"פ 2718/04 אבו דאחל נ' מדינת ישראל (29.3.2004); ע"פ 6583/06 אדהאם נ' מדינת ישראל (5.12.2006)). עוד יש לציין, כי בשנים האחרונות ניכרת מגמת החמרה בענישה, ככל שמדובר בעברייני הנשק (ע"פ 4460/11 מדינת ישראל נ' פאיד (28.11.2011); ע"פ 8416/09 מדינת ישראל נ' חרבוש (9.6.2010))."

✘ מדיניות הענישה בעבירות נשק ומטעני חבלה:

העונשים המוטלים כיום בבתי המשפט על עבירות נשק, אינם הולמים את חומרת העבירות, לסיכון שנשקף מהן ולאינטרס הציבורי. משום כן החליטה הפרקליטות [להעלות את רמת הענישה הנהוגה בעבירות נשק](#) (ראו [הנחיית פרקליט המדינה מספר 9.16](#)). ההנחיות החדשות נגזרות מפסיקות בית המשפט העליון על הצד המחמיר.

מדיניות התביעה מתחשבת במהות עבירת הנשק, סוג הנשק, תכלית ההחזקה שלו, השימוש שנעשה בו, מי הוא הנאשם וכך הלאה. הפרקליטות סבורה כי נקודת המוצא על ענישת עבירות נשק צריכה להיות עונש מאסר בפועל, גם אם זו פעם ראשונה שביצע הנאשם עבירת נשק. לכן קבעה התביעה כי השינוי להלן על מדיניות הענישה על עבירת נשק היא דרישה למאסר בפועל.

מדיניות ענישה זו תתחשב בסוג כלי הנשק, כאשר חומרת הענישה היא מהקל אל הכבד: תחמושת ללא נשק (כדורי אקדח, למשל), בקבוק תבערה, אקדח, רובה או תת מקלע, מטען חבלה עם מנגנון הפעלה שיגרום לפיצוץ.

לפי התביעה, כרגע לא מופיע בחוק העונשין "**מתחם מוצא**", שמתווה את שיקול הדעת של התביעה בקביעת עמדתה העונשית. אין התייחסות פרטנית לכל עבירה ועבירה ורף העבירה נקבע בהגדרתה הפשוטה, ללא התחשבות בנסיבות מחמירות. משום כך קבעה הפרקליטות מתחם מוצא שיקבע את מתחם העונש ההולם, כהוראת חוק העונשין על הבניית ענישה. נסיבות מחמירות יצדיקו את רף הענישה הגבוה. עיקרי מתחם המוצא:

- עבירה בודדת - כלי נשק ומטען חומר נפץ בודד לעומת כמה כלי נשק או כמה חומרי נפץ.
- הוראות אלה לא יחולו על קטינים.
- הוראות אלה יחולו גם במסגרת הסדרי טיעון.
- באישור פרקליט המחוז ניתן לחרוג ממתחמי המוצא בנסיבות חריגות.

עיקרי מתחם המוצא החדש על עבירות הנשק

להלן עיקרי מתחם המוצא על עבירות נשק הקובעות רף מאסר בפועל (נוסף על הטלת קנס וחילוט):

החזקת נשק:

- מתחם המוצא קובע את תקופות המאסר על עבירת החזקת נשק שלא כדין:
- החזקת תחמושת - 6 חודשי מאסר בעבודות שירות עד 6 חודשי מאסר בפועל, תלוי בכמות התחמושת שהוחזקה.
- החזקת בקבוק תבערה - 6-18 חודשי מאסר בפועל.
- החזקת אקדח - 1-3 שנות מאסר בפועל.
- החזקת רובה או תת מקלע - 2-4 שנות מאסר בפועל.
- החזקת מטען חבלה - 3-7 שנות מאסר בפועל.

יצוין כי במסמך מציינת הפרקליטות שהיא רואה חומרה יתרה עבירות הקשורות למטען חבלה, ייצור, החזקתו, הובלתו, העברתו לאחר (הן אם בתשלום והן אם לא בתשלום) וכל שימוש אחר בו. זאת כי מטען חבלה נועד למטרה התקפית, לאיים על אחר, לפגוע בו או ברכושו, תוך סיכון חפים מפשע.

נשיאת נשק:

הרשעת אדם בנשיאת נשק חמורה מאשר החזקתו. לכן מתחם המוצא קובע רף ענישה חמור יותר על עבירת נשק זו:

- נשיאת תחמושת - 6 חודשי מאסר בעבודות שירות עד 8 חודשי מאסר בפועל, תלוי בכמות הנשק שהובלה.
- נשיאת בקבוק תבערה - 7-21 חודשי מאסר בפועל.
- נשיאת אקדח - 1.5-4 שנות מאסר בפועל.
- נשיאת רובה או תת מקלע - 2.5-5 שנות מאסר בפועל.
- נשיאת מטען חבלה - 3.5-8.5 שנות מאסר.

סחר בנשק:

עבירת סחר בנשק מצויה במדרג החומרה הגבוה ביותר, כי לסוחר אין שליטה על השימוש שנעשה בנשק לאחר מכירתו:

- סחר בתחמושת - 6 חודשי מאסר בעבודות שירות עד 12 חודשי מאסר בפועל, תלוי בכמות הנשק

שנסחרה.

- סחר בבקבוק תבערה - 10-30 חודשי מאסר בפועל.
- סחר באקדח - 2-6 שנות מאסר בפועל.
- סחר ברובה או תת מקלע - 3-7 שנות מאסר בפועל.
- סחר במטען חבלה - 5-11 שנות מאסר.

הקריטריונים שיילקחו בחשבון בקביעת העונש הם:

- מאפייני הנשק, כמות כלי הנשק, האם היה טעון או לא, המיקום שבו הוחזק והאם דבר זה נעשה על רקע סכסוך פעיל או תוכנית להשתמש בו.
 - נסיבות מחמירות - עבירת הנשק התבצע מתוך מניע אידיאולוגי או עבירת ביטחון; כדי לפגוע בעובד ציבורי; כדי לפגוע בבן זוג, קטין, חסר ישע או זקן; התבצעה על ידי שוטר, חייל או בעל היתר לנשיאת נשק, תוך ניצול תפקידו לביצוע העבירה; התבצעה במסגרת פעילות של ארגון פשיעה.
 - נסיבות מקלות - הנשק הוחזק למטרת אספנות ללא קשר לפעילות עבריינית; התחמושת נותרה בידי האדם לאחר נסיבות מסוימות כשירות מילואים; הגנה עצמית אם הוכח שהיה איום ממשי על המחזיק בנשק.
- ההנחיות החדשות מיושמות בהנחיית הפרקליטות, בהתאם להוראת סימן א'1 של חוק העונשין, התשל"ז-1977, הדן בהבניית שיקול דעת שיפוטי בענישה.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בעבירות החזקה, נשיאה או שימוש במטען חבלה?

במידה וזומנת [לחקירה במשטרה](#) או שהוגש נגדך [כתב אישום](#) בעבירות נשק, בין שמדובר בעבירת נשיאת נשק ללא רשות, מכירה נשק, סחר בנשק או ייצור נשק, אל תקל ראש בדבר שכן מדיניות הענישה הנהוגה הינה החמרה משמעותית עם מבצע העבירה בעקבות התגברות תופעות האלימות בחברה והחשש כי ענישה מקלה תגרום להעברת מסר שלילי לעבריינים פוטנציאליים המיועדים לבצע עבירות מאותו הסוג.

בכל מקרה בו אתה מוצא את עצמך חשוד או נאשם בעבירות נשק, עליך להיעזר [בעורך דין פלילי מנוסה](#) הבקיא ברזי החקירה והפסיקה שיידע כיצד לנווט בין האפשרויות השונות שהחוק מאפשר לו. יש לבדוק בזהירות את עבודת המשטרה, לבדוק את אמינות המתלונן ולוודא היטב מהו סעיף העבירה שבו אתה מואשם ומה משמעותו. כדאי לדעת ששינוי סעיף יכול להיות קריטי למהלך המשפט ולתוצאות המתקבלות בו. הזכות לקבל ייעוץ משפטי ניתנת בכל שלב של ההליך הפלילי וכדאי לנצל את החל מהשלב הראשון - [החקירה במשטרה](#). בשלב זה יש כללים ברורים של 'עשה ואל תעשה', משום שאף שגיאה קלה מצד העצור עלולה להיות בעלת השלכות רציניות להמשך ההליך.

[המשפט הפלילי](#) הוא ענף משפטי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליך הפלילי יכול להוות שלב יציאה ממנו ולהיפך, לכן היוועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך הפלילי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בעבירות נשק ומטעני חבלה מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום בעבירות נשק, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה

24/02/2018
077-5006206
052-6885006

עבירות החזקה, נשיאה ושימוש במטעני חבלה - סוגים ועונשים - עורך דין פיליפ אסף דוק

מובטחת.

{*:fast_contact}